

Hálaünnepély
a jóltevők emlékére a székely-kereszturi unitárius
tanodában május 21-én 1873.

I.

Megnyitó beszéd,

mondotta Marosi Gergely, igazgatótanár.

Nagyon tisztelt gyülekezet! Az élet mestere a történelem azt tanítja nekünk, hogy mióta az egyes emberek és társulatok az érdem határozottabb fogalmára eljutottak, fölemelkedtek, vagy egy vagy más módon, de törekedtek tiszteletök, elismerésök érzelmeit nyilvánítani az iránt, hálájok zsengejét bemutatni annak oltárán. Ez a fogalom, ez az eszme és az ezekből kifolyó hálaérzelem indítja, a bibliai történelem szerint, legelső testvérpárt arra, hogy az egyik a földnek termékeiből, a másik nyájának zsengejéből a növény- és állatvilág urának, teremtőjének, az Istennek áldozatot mutassanak be. Ez az eszme s ez az értelem szülte a görögök és rómaiak isteneinek és félisteneinek s a kereszténység nagyobb és apróbb szenteinek legióit. Ez az érzelem dicsőítette meg és tette halhatatlanná a görög Achillest és a római Maecenást. Ez az érzelem tisztelte meg „igazságos“ melléknévvel Aristidest és Hunyadi Mátyást s emelt ő nekik a jelzőben ércnél erősebb és maradandóbb emlékoszlopokat. Ez az érzelem koronázta meg Titus római császárt „az emberiség gyönyörűsége“ melléknévvel, azt a Titust, a ki elveszettnek tartá azt a napot, a melyen valakivel jót nem tehetett, koronázta meg olyan koronával, a melynek fénye átragyog időn enyészeten. Ez az érzelem énekelletti és beszélteti a perzsákkal, még a Xenophon idejében is s általa mind e mai napig, a honalapító idősebb Cyrus tetteit és érdemeit is a krónikások följegyzései szerint.

És tisztelt gyülekezet! Avagy nem méltán-e? Mert ha már az is dicséretet, méltánylást érdemel, ha az ember hivatalosan tar-

tozó kötelességét bármely állásban hiven teljesíti, mennyivel inkább érdemesek a dicséretre, az elismerésre, a hála azok, a kik a szoros kötelesség teljesítésén, a conventionalis tartozások leróvására feljül emelkednek? Sokkal, bizony sokkal, elannyira, hogy idvezítünk csak az ilyen szerű cselekedeteket tartotta és tanította Isten előtt kedveseknek, a midőn így szól tanítványainak: „Ezenképpen ti is, ha mindazokat megcselekedénditek is, a melyek nektek parancsoltattak, mondjátok ezt: Haszontalan szolgák vagyunk, mert a mit kellett cselekednünk (csak) azt cselekedtük. Luk. VII. 10. Elismerésre, halálra méltók, főleg az olyan jótevők, a kik vagyonuk, vagy testi és lelki tehetségeik, fáradalmas munkásságuk egy részét a közügynek javára, kiváltképpen a nevelőintézetek előállítására és fentartására szentelték. Elismerésre, halálra méltók a közintézetek bajnokai, s jótevői pedig azért, mert fáradtságuk, áldozatuk gyümölcse nem szoritkozik egy-két személyre, egy-két családra, egy szűk körre és szűk időtartamra, hanem meszsze-meszsze kihat térben és időben egyaránt. S áldozatkészségük folytán a hazának és anyaszentegyháznak diszei, dicsőségei emelkednek fel a népnek minden rétegeiből, a kik aztán az ország különböző pontjain hatnak, alkotnak és gyarapítanak, hogy a haza, a nagy Kölcsey-vel szólva, fényre derüljön.

Az az eleven érzet, az az erős öntudat és meggyőződés, mondom, hogy a jótevők halás emlékezetükre méltók, vagy a mint Rómának egyik legelmésebb írója Seneca magát kifejezi: a jótéteményekre való emlékezetnek nem szabad megvénülni, s az elvett jótéteményeknek örök emlékezetbe kell — az illetők részéről — bevésődni, indította legfőképpen a mi egyházi főtanácsunkat is arra, hogy jótevői emlékére, minden ötödik évben a húsvét és pünköst innep közötti szorgalmi időn megtartandó hálaünnepélyt határozzon a körülírt és a tisztelt hallgatóság tagjai között kiosztott programokban látható renddel és módon. E felsőbb rendeletnek székelly-kereszturi altanodánk igazgatósága is nem csak a törvények iránti tisztelet- és kötelességérzetéből, hanem szive sugallatából is kész örömezt engedve, ez ünnepélyt a mai napon, a programban látható módon megtartani óhajtja, s én azt ezennel megnyitottnak nyilvánítom, tért adván az ifjui lelkesedés és a férfiu higgadt megfontolás igéinek hálaszózatainak.